

Nr. 5

Mens en werk - Hoe kan ik een gezonder en menselijker werkklimaat bevorderen?

A.H. Bos

De moderne mens brengt dagelijks vele uren door op zijn werk. Veel mensen beleven hun werktijd, of dit nu in een fabriek is, op kantoor of in wat voor bedrijf dan ook, niet

zo positief. Verveling en vervreemding, zich opgejaagd voelen, dat zijn de ervaringen. Het leven van deze mensen valt daarom in tweeën uiteen. Zij 'functioneren' in hun werk en 'leven' in hun vrije tijd.

Merkwaardig genoeg treedt dit verschijnsel op in de hele geïndustrialiseerde wereld. Onafhankelijk van het politieke systeem schijnt het moderne arbeidsproces onder invloed te staan van mens-vijandige krachten. In het meest extreme geval zorgen deze krachten ervoor dat de mens geen deel meer kan hebben aan het arbeidsproces. Hij wordt met een uitkering naar huis gestuurd en probeert met klussen, vrijwilligerswerk en zwartwerk toch nog zinvol voor anderen bezig te zijn. Miljoenen mensen treft dit lot. Even zovelen worden ziek van het huidige arbeidssysteem en worden arbeidsongeschikt verklaard. Een aantal van hen komt terecht in sociale werkplaatsen; en hoewel het werkklimaat daar niet onder invloed zou moeten staan van de ziekmakende invloeden waar het officiële systeem van te lijden heeft, zien ook sociale werkplaatsen zich vaak gedwongen commerciëler te werken. En zo komen we ook hier dezelfde verschijnselen tegen als in het officiële systeem.

Zelfs degenen die, bijvoorbeeld in de alternatieve sector, met een eigen bedrijf beginnen, zullen - juist als ze succes hebben en hun bedrijf groter wordt - geconfronteerd worden met de mens-vijandige krachten van het moderne arbeidsbestel. Vaak sluipen ze ongemerkt door de achterdeur naar binnen. In deze brochure wil de schrijver een weg wijzen naar een arbeidshygiëne waarin het mogelijk is de mens-vijandige krachten in het moderne arbeidssysteem van binnenuit om te vormen. Omdat we deze krachten overal tegenkomen, ook op plaatsen waar we ze niet verwachten - bij het klussen, in het vrijwilligerswerk, in beschutte werkplaatsen, in kleine alternatieve bedrijven, in uitzendwerk - is deze uiteenzetting ook in deze situaties van belang.